

URANOLOGIA
hoc est,
DISSERTATIO PHYSICA
De

COELO,

Quam

Adjutore DEO

Summo illo Caelorum Rectore,

In almâ ad Albim.

Academiâ

SUB CLYPEO

*Præstantissimi, virtutis eruditionisq; nitore
fulgidissimi Viri,*

DN. M. JOANNIS MÜLLERI SILESI,

Liberalis exercitij causâ pensiculandam dis-
cutiendamq; proponit & propinat

PAULLUS ALBERTI SERVESTA-
ANHALT.

Ad diem 28. Septembris,

Horis & loco consuetis.

Seneca in Epist. 72. ad Lucill.

Philosophiæ nullum tempus satis magnum: etiam si à pueritiâ
usq; ad longissimos ævi nostri terminos protendatur

VVITTEBERGÆ,

Anno

AVrea paX reDeat, pereant CertaMina, Ics V!

Formis Gormannianis.

1622 3

36

1622

Cælum hocce super chart eolum Spa-
tium pertensum.

Amplificis, exactissimâ pruden-
tiâ conspicuis, spectatissimaquè rerum multa-
rum experientiâ eminentissimis Dnn. COSS. Pratori-
bus, cunctisque Laudatissimæ Reipubl. Servestanæ Senatori-
bus, inter innumeras virtutes Litteratissimis, & Litteratis oppi-
dò faventibus, Dnn. Patronis ac Nùtritijs suis singulari
honoris & observantiæ venâ prosequen-
dis, suscipiendis.

Neg minus

Edècumatæ eruditionis, præstantissimæ mentis,

Clarissimæq; Fama

V I R I S

Dn. M. MARCO FRIDE- RICO WENDELINO.	{ in illustri Anhalti- no ad Nu- tam He- licone	Rectori & Theolo- go-Physices Philosophiæ Mo- ralis Logices & Mathe- scas	{ Professo- ribus so- lertissi- mis, di- gnissi- mis.
Dn. M. HINRICO KIT- SCHIO			
Dn. M. BARTHOLOM. SCHROTERO			
Dn. M. PETRO à Jenâ	Professori ejusdem Extraordinario &	{ Scholæ ibidem	Rectori {maxu- mè in- dustri- is.
Dn. M. MARTINO CRAMERO		ConRe- ctori	

Quondam Præceptoribus, nunc Promotoribus Favitori-
busq; ceu facillimis, ita reverentiæ & observantiæ oculo perpe-
tim sibi frequentandis & adspectandis;

Sacrum, in q; Famae templo gratitudinis ergò
suspensum est,

Paullo Alberti, Autore & Resp.

B Aldus, Romani Juris scitissi-
mus Hermes,
Quem stupet, & magni Ju-
ridicina facit,

Justiloquū cœpit tūm demū volvere corpus,
Cum persulcaret ruga senile caput:

Vernantes autem primæ vitæ temporis annos
Ad studium sumsit, diæ sophia, tuum:
Majorem reputans se dici posse Themistam,
Si prius in Sophicâ sedulus arte foret.

Ejæ viri spectari: Hodie sub pectore, Baldi
Non animum gestant, Baldica scriptæ
quidem

Qui manibꝰ gestant, & se gestare fatentur;
Id facit indicium, quod via recta deest.

Namqꝰ, Dices bifida multos maculare pa-
pyrum,

Vidimus, ac copes juria habere libros,
Haut semel in septem versatos artibus, ut nec
Socratico pastos suaviter antè favo.

A 2. Quid

Quid referam: plures vix declinare Latinā
Edoctos memini scandere rostra sacra.
Orem ridiculam, post currum sistere mānos,
Atq; volare prius, quā sibi pluma venit?
Nil animi mihi talis inest, sed diua Sophorū
Dogmata scrutari deliciū omne meum.
Philosophia modis illuminat mille iuvarē,
Qui gaudet doctæ pallados ire scholam.
Eja Viri, gravitate pares multūq; verendi,
Cernite ^{τὸν οὐρανόν} quomodo mactō, ^{τὸν οὐρανόν}
Sicut n. cælum, reliquis præstātius unum est
Corporibus, cyclo qua tenet alma Physis:
Sic quoq; nostrorum turbā vos estis in omni
Fautorū verè maxuma muneribus.
Chartula pertenuis, vestrate indignaq;
vultu

Hæc est: an poterit quam reperire x^pe
Repperiet. Nā parva solēt quādoq; placere,
Quando de magnis spem simul adjiciūt.
Eja Viri, latis meritorum premia dextris
Sumite, meq; pio porrò fovete sinu.

A. A. P. P. E. E.

CC. VI.

Summum cultorem, qui supra

Autor-Respondens.

IOVA IUVA.

Prælium.

Iratur I. Scaliger,

quem D. Baudius supremum In Orati.

ævi decus, neq; non

litterarum ingens columē

ac sidus adpellitat, Præce-

ptoris sui Lud: Vivis effatum, quod est:

posse plus promoveri litterarum studiis

privatis, quàm sententiarum, quas Di-

sputationes vocant, collationibus. Mi-

ratatur, inquam, cum non sit ad salivam e-

jus & stomachum. Magis namque adri-

det eidem, quod in exercitationibus suis

scriptitat, nimirum per auditum judi-

ciorumque communicationem acce-

dere incrementa scientijs atque artibus

A 3 inven-

Exerc. 289.²¹
[S. 6.]

Cl. Dn Jac.
Martini
Exerc Me-
taph. lib. 2.

inventis. Cumenim veritas in internis rerum thalamis abscondita delitescat, nec menti statim obversetur: Disputationibus eam, velut silicem concussione ignem, eliciamus, necesse est. Quamobrem animadversiones & observationes hasce de COELO ex amoenissimo floridissimæ Philosophiæ horto delibavimus, quas placidæ disquisitioni subjicere, & ad mētis judicij; exquisitiōnis dioptrā revocare animamur, sperantes, nos nulli non rem gratam facturos, & si quædam pingui Minervâ dicta irrepresent, faciliter apud doctos veniam impetraturos. Sed exercere nos auspici-

ἤτοις I.

Antequam verò ad definitionem *Cæli* accessus fiat, Etymologiam prius examinabimus. Deducunt nonnulli cælum à cælando; sed malè; Nomen enim per cæ verbum per æ scriptum legimus, quæ mutatio apud Latinos non est in usu. Quid dicam? ipsa ratio non est satis congrua, nam cælum per æ genus ferramenti est, quod vulgò celionem vocitant, sicut placet Isodoro lib. 20. c. 4. Idem ferramentum Job, 19. cæte dicitur, quod sanè à nostrâ συζήτης est alienissimum.

II.

Etymologia
Latina.

Rectius igitur derivamus à κούλον (unde antiquè coilum) propter

propter concavitatem, quæ regioni Elementari obvertitur: itemque propter *σφαιροειδής*. Unde hanc rarenter apud Poetas leguntur cava cæli, cava cœrula cadent, canit Ennius: Vid. Beccan. de Origin. Lat. Ling. item Varr. & Nicol. Burchard. c. 8. Repertorij Philosophici.

III.

Græci denominant *ερανον* *διὰ τὴν ὄρεσιν ἄνω*, quod intuentis vultus sursum sit dirigendus, & *ὀλυμπον* quæ *ὀλόλαμπερον*, quod totum claritate refulgeat. Vid. Ambros. in Hexam Zanch. de oper. sex dier. c. 2. p. 17. Simpl. cont. 93. de cælo ex Sententiâ Platonis.

Græca.

IV.

Hæbræi nominant *קַוָּמַשׁ*, quod quidam derivare volunt à *קַוָּ* ibi & *מַשׁ* aquæ. Nonnulli ab *שׁוֹן* & *קַוָּ* ab igne & aquâ dictum fatagunt. Alij *שׁוֹרָה* nuncupant à *שׁוֹרָה* expandit, extendit, quod Latinis Firmamentum est. Sed de his unicuique caput suum relinquimus, nec certi quid statuimus, siquidem heic Doctores certant, & adhuc sub iudice lis est.

Hebraica.

V.

Datâ derivatione, Cælum in tanta opinionum diversitate definimus, quod sit corpus naturale, omnium maximum, & subtilissimum, commune stellarum receptaculum.

Definitio
cæli.

VI.

Cælum esse corpus, quis est qui inficias ire queat, cum in se habeat principium motus? At quod habet in se Principium motus, non est; nisi corporea substantia, inquit Zabarella decus illud & lux Aristotelis lib. de const. Scient. Natur. ex Aristotelis lib. 2. Physicor. contr. 4. Ergo qui circumdationem visibilibus & invisibilibus esse adferunt, non leviuscule hallucinantur.

VII.

VII. Naturale corpus esse constat exinde I. quod habeat motum secundum naturam. At quidquid habet *κίνησιν καὶ Φύσιν*

κίνησιν
Φύσιν

ὄρα, id est, *σῶμα φουκόν*. Arist. 1. de Cael. c. 2. II. Caelum est in certo loco naturali. Supra scilicet, & non infra. Quidquid verò est in naturali loco, corpus naturale fit, necessarium est, 3. Phys. c. 5. III. Omnia in se concludit corpora 1. de Cael. c. 9. E. est corpus, nam naturale a non-naturali contineri non potest. IV. Præditum est longitudine, latitudine & profunditate. At quidquid tribus hæc dimensionibus constat est corpus naturale secundum Philosophum Prægloriosissimum Dn. Jac. Martini Præceptorem meum *ἀγλαότατον* in Exerc. Metaph lib. 1. Exerc. 5. th. 10.

II X.

Ast insurgit forsitan sententiæ hujus receptaculum alterius propugnaculum, objiciens: cælum esse Spiritum. Sed nil obstat. Quando enim Cælum Spiritus vocatur, non propriè id intelligendum, sed metaphoricè. Sic Hieron. Zanchius in lib. de oper. DEI cælum propter subtilitatem air corpus esse tale, quod spirituale meritò adpellari possit. Et eruditissimus Janus Pena in eruditissimâ Præfatione super Euclidem cælum, inquit, est animabilis quidam Spiritus per omnia diffusus. Quid multis? Qui huic sententiæ oppugnatores, nostræ verò adstipulatores desiderant, eos ablegatos volumus ad Philosophum Philosophorum, qui 1. de Cael. cap. 9. & alibi cælum nominatim vocat corpus naturale. Item Averroem 1. de cæl. Com. 5. & 2. de Cæl. Com. 3. Zabar. de Nat. cæl. cap. 10. P. Fonseca in lib. 5. Arist. Metaph. c. 4. & c. Perer. lib. 7. cap. 7. Magir. lib. 2. Phys. cap. 2. th. 6. Goclen. lib. 2. Disp. Phys. c. 2. th. 6. & Bartholin. c. 1. Physicæ specialis.

IX.

Cælum esse subtilissimum ait Doctiss. Keck. in Syst. Physico, cui suffragatur Clarissimus Dn. M. VVendelinus Præceptor meus opidò quàm devenerandus in Synopsi Physicâ id ipsum eruditè probans. Imò si nullus sententiæ hujus propugnator existeret, patesceret tamen ex eo, quod non sit visui obviū, quod autem visui non est obviū, ad naturam spiritalem, licet ipsum non sit essentia Spiritus, quam proximè
acce-

accedit. Sed non intelligimus heic subtilitatem virtuales,
verum substantialem. Compeit enim subtilitas natura cœ-
li: Siquidem quod omnium in mundo debet esse initium ac
terminus, & consequenter præstantissimum, illi subtilitas
summa quoq; compeit. Pertinent enim puritas, simplici-
tas & subtilitas ad dignitatem dignissimam corporis physici.
Propterea quoq; lucidum, præque candore albissimum,
ut Campanella ait, existit. quò subtilissimæ subtilitatis inter
physica corpora capax esse queat.

X.

Maximum esse ex thesi constare putamus, quã omnium
corporum initium ac terminum diximus. Præterea natu-
ra continentis habet in se proprietatem illam ut perpetuò ex-
tendatur latius suo contento. Reliqua attributa nemo nisi
Mopsus & Gryllus negabit, cum sint apud omnes Physicos
in confesso, pluribus igitur argumentis comprobare otiosum
& supervacaneum ducimus.

XI.

Post Definitionem cœli meritò collocamus partes quæ *Distributio*
rum alia est *Evase* & alia *Avase*. *Evase* ut nomen in *partes*.
psum indigit, est ea, quæ stellis refertissima & micantissi-
ma perhibetur. *Avase* quæ nullas stellas in se complecti-
tur. Nonnulli dicunt esse alicubi cœlum, quod stellis careat,
sicut memini jam eximium Philosophum Dn. L. Philip.
Möllerum Mathematicum Lipsiensem quondam pro lectio-
ne dixisse & Keck. aliquo loco referre.

XII.

Efficiens est DEUS ille trinunus, qui in Principio cœ. *Causa Effi-*
lum creavit, Genes. 1. & passim alibi, *Materia & Forma con-*
stans. *ciens*.

XIII.

Materiam cœli licet multi magni nominis Philosophi
negent, nobis tamen cum gratiosa eorum veniã statuere allu-
bescit, propterea quod in cœlo deprehendantur illa nece ssa-

B

ria Ma-

ria Materiæ consequentia, ut sunt Quantitas, densitas, raritas & alia, quomodo ergo *ἀύλον* esse poterit? Verè enim Plotinus Enneade 2 lib. 4. c. 6. Quidquid habet molem habet etiam Materiã, Et Scaliger illud naturæ miraculum, corpus sine Materiã fingere, est insomnium facere sine somno, verissimè est effatus. Consentiant nobiscum Arist. Summus ille Philosophiæ secretioris Princeps lib. 1. de cœl. §. 93. & seqq. Perer. lib. 5. Physic. 9. Sonzin. 12. Metaph. q. 7. Thom. Aquin. p. 1. q. 66. act. 2. Javell. 8. Metaph. q. 12. & 9. q. 17. Conimb. lib. 1. de Cœl. q. 4. & alii permulti.

XIV.

Gen. 1. v. 6.
&
Esdræ 6.
6. v. 41.

Sed assertã cœli Materiã oritur jam quæstio qualis nam sit? Haud pauci Cœlum ex aquã constare sunt opinari eam ob causã, quod dicatur Schamaim, quodq; DEVS jusserit Firmamentum prodire ex medio aquarum, & quæ præterea &c. Verùm erronea hæc est opinio. Nam si omnino concedatur, cœlum ex aquã esse compactum, sequeretur quod ob id aqueam retineat naturam? O crassam consequentiam! eadem certè ratione obrinere quimus creatas res omnes ejusdem esse naturæ, quia omnes ex eadem materiã sunt constata & efformata. Quid verò ad expansi vocabulum? Si vehementer id urgetur, respondemus quod à Genere ad Speciem determinatè nequeat formari argumentatio. Sicut enim exinde non ad aërem, ita nec ad aquam possum argumentari. Etymologiam si infero, parùm efficias, namque ex illã nulla sunt argumenta firma. Plura in hanc sententiam legere cupientem remittimus ad Physicam Christianam Lamberti Danzi tract. 5. cap. 7. item Keck. lib. 2. Phys. cap. 2. quem egregiè hæc de re differentem introducimus.

XV.

Ignem esse cœlum docuerunt Pythagoras & Heraclitus, aliique cum illis, hoc fulcramento Biblico nixi, cœlos

cœlos nempe igne conflagratos esse. At huic opinio-
ni nos non subscribimus. Si enim cœlum esset igne-
um, ignis igni consumeretur, & sic idem ageret in i-
dem, quod est absurdissimum. Quid loquar? si cœ-
lum esset igneum, sequeretur astra quoque esse ignea,
habent enim eandem cum eodem substantiam, & sic
Sol non minus hyemali tempore, quam in æstate calface-
ret, imò magis calfaceret, utpote qui in hyeme est propi-
or. Hæc autem ita se non habere etiam rustici (ta-
cco præstantissimos quoque Autores) gelu quasi concreti
testantur.

XVI.

Aereum esse Empedocles, Franciscus Valesius, &
multi alij pronuntiaverunt. Sed nec hanc sententiam
amplectimur aut patrocinamur. Qui enim possibile,
ut tenuissimum illud corpus ita exsiccaretur inspissat-
umque sic consisteret? Et qualis quæso est consequen-
tia. In Genesi nominatur expansio, in Psalmo dici-
tur extendit cœlum velut pellem. E. est substantiæ æ-
reæ, quasi verò non daretur alia Materia tenuis præter æ-
ream.

XVII.

Terreum esse olim quidam disceptasse ajunt, sed
incassum, qui enim quit esse terreum, cum sit corpus le-
vissimum, terra contra gravissimum. Dein, si esset terre-
um, utique etiam posset concludi esse opacum. Sed contra-
rium docet schola Philosophica. E. Quin imò si ita ar-
gumentari liceret, multa inde sequerentur absurda, quæ qui-
libet proprio Marte ex facili intelligere poterit, nos ea, ne
forte an in immensum crescat nostra disputatio, sicco loco
præterimus.

XIIX.

Qualis celi Quænam igitur Materiei facies est corpus non mixtum, quod Quidam Essentiam quintam nuncupant. De Essentiâ *Materia.* autem Quintâ varîa inter Philosophos sunt discrepantiæ, quas excutere nostri non est propositi. Vid. Arist. lib. 7. de Mundo Keck. loco supra sub thesi XIV. citato. Item Ikenach. lib. 2. Phyc. 1. qui omnes satis prolixè de hac Materia scripserunt.

XIX.

Quæritur ulterius an Materia que est in calo à Sublunari unplane & totaliter differat? consummatissimus Philosophus Scaliger Exerc. 61. S. 1. & 5. Ub & lib. 1. de Plant. p. 61. cum Philosophon. in Disput. contra Proclum Arg. Roman. in Opusc. de Materia celi q. 2. juxta ac Avicen. l. 1. lib. c. 1. Materiam eandem rationibus plurimis defensionem eunt.

XX.

Ubi tamen distinctè loquendum est, nam est eadem materia generalis, sed non eadem substantia specialis. Cælum namque ex Materia rudi & informi æquè proditum est atque terra. Cumque heic aliàs prolixè disputetur, an materia cælestis ab Elementari specie vel gradu differat, nos ibam gradu differre adferimus. Nam quæ specie differunt, formâ differunt. Materia verò, quatenus talis, non habet Formam sed totum compositum.

XXI.

Forma.

Fuit Materia cæli; Formam informantem nec animam nec adstantem intelligentiam dicimus, sed internam naturam à creatore iudicatam, per quam id est, quod est.

XXII.

Controvertitur iterum hoc loco bifariam. 1. Num cælum habeat Formam? num secus? Multi præclarissimi Viri negativam suscipiunt defendendam; nos cum benigno illorum indulto, exercitij gratiâ absque omni præjudicio videbimus, num affirmativam tueri queamus hunc in modum: Physi-
ca Ge-

ca Generalis docet, omne corpus naturale constare Materiã
& Formã. Cælum verò esse corpus naturale supra ostendi-
mus, quis igitur illud Formã suã privabit? Et sanè si quis so-
lis formæ simplicium corpus contemplatur, illud esse Materi-
am duntaxat non affirmabit, quin lucem illam fulgidissi-
mam à formã aliquã internã istius corporis promanare no-
biscum dicere non verebitur, quippè omnis qualitas & præ-
sertim tam pulchra Qualitas à Formã non autem à Materiã or-
eum trahit. Et si non haberet cælum formam, esset corpus
ignobile, siquidem omni corpori naturali accidit præstantia
ex dignitate & nobilitate suæ Formæ. Plures adnectere ratio-
nes quorsum opus?

XXIII.

Altera Quæstio est, num cælum habeat animam? id quod
plurimi Philosophi demonstrare conantur argumentis pluri-
mis, è quorum numero unum atq; alterum inspiciamus. Di-
cunt ex Psalmo 135. fecit cælos in intellectu, id est, in divinã
intellectus sui sapientia condidit, ita ut *æta & sæc* obtineant ta-
lem, qualis non nisi à summe intelligente oriri potuit. Nec
officit quod urgeant mundi partes esse animatas, ut arbores,
herbas, plantas. Exinde cælum etiam animatum esse conclu-
dere exstuant. Sed nos responsum damus paucis, quod vi-
delicet argumentatio à parte ad partem in toto aggregato,
qualis est mundus, sit nimis lubrica. Cetera brevitatis studio
omittimus & plura de his inhiantem ad Autores supra nomi-
natos remittimus.

XXIV.

Formam cæli informantem vidimus. Tribuunt quoq;
adstantem cælo Formam Autores Physici. Eam autem esse
dicunt intelligentias, quæ adstant cælo, etq; motum præ-
beant, movere eas autem non tactu orbes, ac virtute, proinde
ut animas corpus. Inter eos Autores primas tener veteris
Peripari Princeps Aristoteles, ac post eum subtilissimus Sca-
liger, Zabarel. Piccolom. Perer. Titelm. Magir. & alij. Ra-

tio eorum potissima hæc est: Quodcumque movetur in loco suo naturali necessario habeat Rectorem, nisi deviare ac confundi debeat. Cœlestes orbis moventur, E. necessario habeant Rectorem, nisi in motu confundi debeant. Orbis verò numquam confusos ire, quin potius regularissime semper moveri omnes statuunt. Statuant itaq; juxtim, Rectores ipsis adfistere, qui nulli sunt alii præter intelligentias.

XXV.

Illos autem Autores tantùm *et* *de* disputare sentimus, & proinde ad majorem syllogismi Propositionem respondemus, eam non esse *causam*, sed magis loqui de motu artificiali quàm naturali. Siquidem omne corpus naturale habet Principium motus juxta Hieron. Savonarolam in Epit. Phys. pag. 337. in se ac sua substantia. Cælum est corpus naturale. E. Sicuti igitur terra arbores, herbas & gramina producit ex interno naturali Principio; consimiliter quoq; cælum suum habet motum non aliunde, verùm & in ex se ipso.

XXVI.

Finis.

Sed ad Finem progredimur, qui est vel Primarius, vel Secundarius. Primarius est gloria divina. DEUS enim creavit illud, ut testaretur de omnipotentia apud creaturas. Sæpicule enim in Psalmis mentio fit cœli, quando miracula altissimi recitantur in gloriam & laudes ipsius Majestatis. Secundarius est, omnia ea, quæ ambitu continet, fovere, iisque juxta receptivitates suas influxus immittere. Fines remoti sunt aquas superiores ab inferioribus distinguere, astrorum domicilium esse & locum. Genes. 1.

XXVII.

Ordinis ratio, quo quæ res constant, pulchræ sunt, ceu pulchrè Augustinus loquitur, exigit nunc, ut de adfectionibus quoque in cœleste corpus cadentibus nonnihil verborum

rum faciamus. Sunt verò eæ vel Generales, quas cum reliquis naturalibus corporibus communes globus cœlestis obtinet, Velspeciales, quibus tanquam privilegiis solus gaudet.

XXIIX.

Inter illas Quantitas continua, quam Discreta. Illius ratione finitus; siquidem si infinitus esset. I. Cognationem & Propinquitatem haberet aliquam cum Numine divino, quod impium dictu foret, gloriam enim meam alteri non dabo dixit Dominus. Nequæ se creator ira communicavit, cum creaturâ isthac, uti omnipotentiam illi suam exhiberet, imò testari iussit eam de Majestate sui creatoris. 2. non esset corpus naturale, id quod adferere *ἀτοπὸν ἐστὶν ἀτοπὸς* Cœl. 3. Nulla esset de cœlo doctrina atque cognitio, quandoquidem infiniti nulla est daturæ scientia, veluti tritus Philosophorum canon sonat. Quorsum igitur quareque disquisitiones tot ac tam variæ instituerentur susciperenturque?

XXIX.

Discretæ Quantitatis cœlum est unum, Aristotele scribente, quem unum pro mille adponimus. *Lib. 1. de Cœl. 6. 9. etc.*

XXX.

Speciales cœli adfectiones sunt Qualitates quædam, quæ sunt vel primæ vel à primis ortæ. Primas dicimus eas non propriè velut Elementis competunt, at analogicè tantùm. Et sunt I. Paritas & subtilitas. Est enim cœlum omnis mixtionis expers, simulque omnium in mundo altissimum. Quò verò altius fertur res, eò subtilior esse putanda venit. II. Penetrabilitas, quia namque cœlum est corpus fluidum, & tale, quod stellas suo motu proprio currentes transmittit, rectè penetrabilitas ei assignatur. Porro quod stellæ in æthere sicut aves in aère aut pisces in aquâ liberrimo ferantur cursu, in doctrinâ de motu stellarum abunde demonstrant Physici.

XXXI.

Tertia Qualitas dicitur Immutabilitas, cœlum enim à nullâ

nulla creaturarum corrumpi mutari potest. Creaturam dicimus nullam posse illud mutare, non tamen immutabile ponimus respectu Dei, ille namque autor est non cæli solummodò, verùm etiam totius naturæ. Et qui majus potest, ut creare, etiam minus posse, ut mutare, existimandus est. Atque hoc modo intelligendum esse dictum Aristotelis cælum esse ingenerabile ac incorruptibile CL. Keck. scripsit lib. 1. Phys. c. 2. nempe nec generationem nec corruptionem, quæ mutationis species existunt in cælum cadere à reliquis rebus creatis. Neque conveniret cæli præstantiæ ac sublimitati ut ab aliis corporibus pateretur. 1. quia inter ea præstantissimum est & agens primum. 2. etiam ingentissimum existit. E. in minora agit non contra hæc in illud. Hæc est communis Physicorum de *Θυσια* cæli opinio. Non autem ignoramus pro mutabilitate cæli multa adferri ponderosa argumenta, quæ quia à Mathematicis potissimum urgentur, ad scholam eorundem meritisimò amandamus, quippe qui ex *Φανουσίσι* aliquibus probaturos se ajunt principium Generationis in natura cæli situm & indicum.

XXXIII.

Quarta dicitur Figura, quæ cælo spherica seu rotunda inest 1. quia simplicissimo corpori simplicissima quoque Figura congrua est. 2. eidem perfectissimo perfectissima inest natura necessum est. 3. Quia stellæ fixæ circa polum ut centrum omni tempore spherice circumvolvuntur. 4. Quia partes cæli omnes rotundæ sunt, quidni etiam totum cælum? Quinta Pulcritudo nominari potest: Quia tùm ex singulis cæli partibus elucet, tùm ex ipso cælo.

XXXIV.

Hæ fuerunt cæli Qualitates primæ. Ortæ sunt, quæ non ita immediatè à cæli natura effluunt. Ac sunt Lux & vis ocula agendi.

XXXV.

Lux est Qualitas corporis lucidi, quæ non tantùm splendet

det ipsum, sed alia quoque illustrat. Vis agendi occulta est
Qualitas, quæ cælum inferiora virtutem suam clam emittit,
inq; ipsis mutationem capse efficit.

XXXVI.

A luce portòveniunt Lumen, radius & splendor.
Lumen est representatio corporis cœlestis in corpore dia-
phano. Radius est vis Lucis, quæ a superficiebus, quas illumi-
nat, repercutitur.

XXXVII.

Estque Rectus, qui non impeditus corpore opaco dire-
ctè progreditur. Reflexus, qui opacum corpus incurrit. Fra-
ctus, qui etsi à medio quidem excipitur, propter ejus tamen
raritatem in densum desilit. Et Refractus, qui medium den-
sum prorumpit, inq; rarius corpus descendit.

XXXVIII.

Heic improbamus sententiam eorum, qui autumant
radios, quia refranguntur, esse substantias, contra ita argu-
mentantes: Nullum Accidens potest de se gignere substan-
tiam, Lux ipsa est Accidens, quomodo igitur de se gigneret
substantiam? Sanè Lux gignit Lumen, quod à diaphano susce-
ptum corpore pro diversitate illius repercutitur & cum radi-
us dicitur. Sed tantum est positivum ad evētilandum
secundum tempus datarum, in quæis probabiliore Physico-
rum sententias sumus insecuti, quæ si non ad genium & inge-
nium omnium fuerint, illos quæsumus, ne temeritatis ali-
cujus nos in simulent, quin sciant potius Excellentissimorum
Philosophorum eamdem nobiscum hac super re fuisse & esse
mentem. Verosimilioribus sententiis cum omni lubentia
sumus dicto audituri. Nemo enim sibi imaginetur, nos solâ
autoritate moveri, sed rationibus, sine quibus autoritatem
humanam pauci æstimamus. Interim manet cœcitas & ma-
gna difficultas in naturalibus. Ipse Philosophus de Adfectio-
nibus cœlestibus loqui non erubescit: *Quædam atti-*
gimus, de quibusdam adhuc dubitamus.

Q

Questio

*Quaestio Colophonis loco
addita.*

**Num cœlum rectè adpelletur Terræ
maritus?**

*Non solum maritum sed etiam Filium ter-
ræ cœlum dixit Hesiodus, Fons ille, imò ocea-
nus sapientia,*

--- --- --- à quo cœli fonte perenni

Vatum Pieriis ora rigantur aquis.

*Maritus est, quoniam obtegendero terram, incas-
lescere eam efficit, quò germinascere, variasq;
herbarum, Plantarum & arborum species pro-
ducere possit. Filius verò est posterioritatis re-
spectu, siquidem terra tanquam magna mater
sola, omnia ad spectabilia progenuisse olim existi-
mabatur, imò credebatur. At sat.*

State statim remi, quoniam nunc littora tango.

T I B I,

Qui fator esq; Soli, qui fator esq; Poli,

Sit Laus ac gloria in seculis

BIGA

B I G A

Prosphonematum à Coma mentalibus & Amicis adposita,

I.

Militis Encomium turpe est, qui, tempore belli
In Patriâ latitans, bella subire fugit.
Laus eadem occulto est Musæi tegmine, scuto
Sub Sophiæ qui non bella movere velit.
Ergo Alberte tua est laus major bella cruentos
Haut metuens ictus fortiter ore subis,
Sic verus Miles Musas dum castra sequendo
Defendis, victor laurea ferta refers.
Nominis hinc figent Musæ tibi digna trophæa
Perpeui: tepidis dum calet Auster aquis.

*Litteratiss. Dn. Respond. congratulabundus
adscribere voluit*

Mauritius Fridericus à Wedely
Nob. March.

II.

DE Cælo doctâ dum differis Arte, brabeuton
Eximium studiis posco ego, Amice, tuis.
Nullus est hinc dubito; successus rite sequetur,
Qui Cælum colit, is premia ab axe feret.

Amoris & memoriæ gratiâ
scripsit

Zacharias Gerganus Irbacensis

Gracius.

F I N I S.

Wittenberg. Diss., 1613/23

ULB Halle

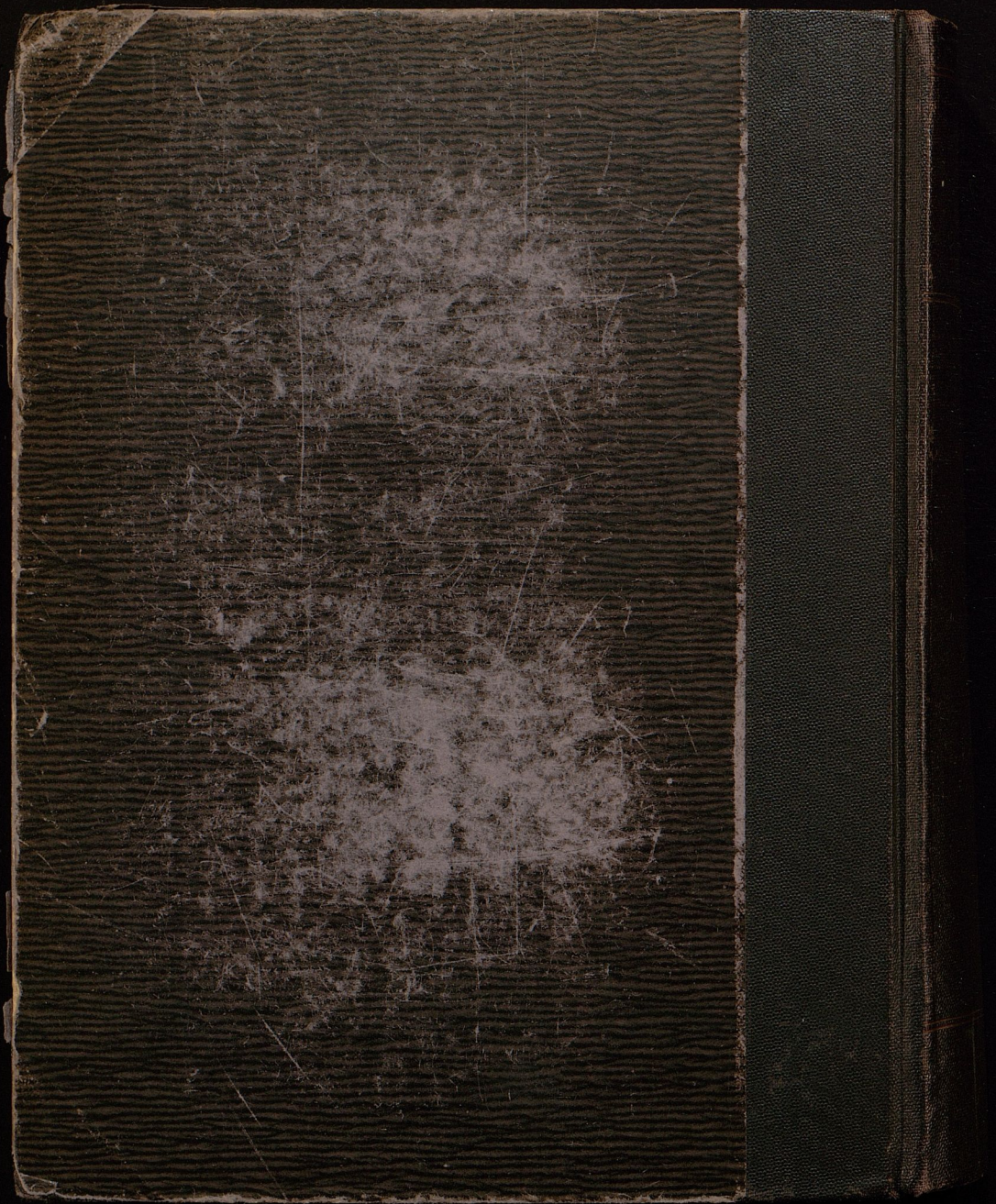
002 673 304

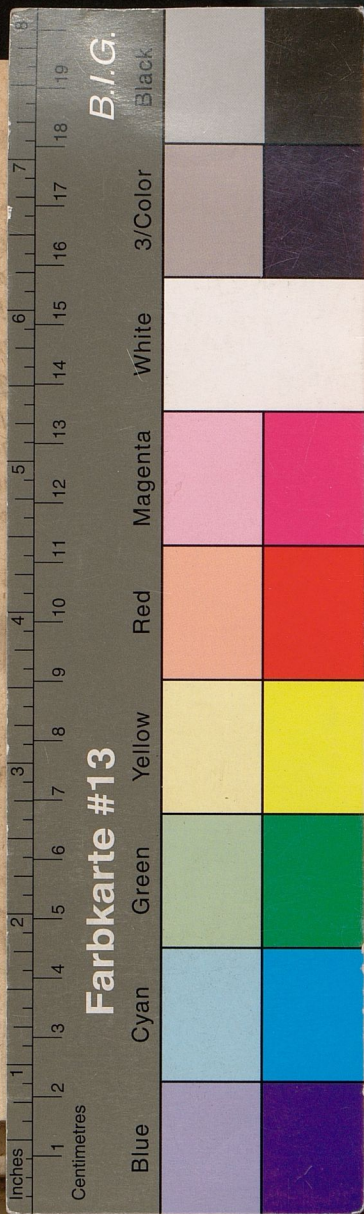
3

V5 17

XXV

URANOLOGIA
hoc est,
DISSERTATIO PHYSICA
De

COELO,

Quam
Adjutore DEO
Summo illo Cælorum Rectore,
In almâ ad Albim.
Academiâ
SUB CLYPEO
Præstantissimi, virtutis eruditionisq; nitore
fulgidissimi Viri,

DN. M. JOANNIS MÜLLERI SILESI,
Liberalis exercitij causâ pensiculandam dis-
cutiendamq; proponit & propinat
PAULLUS ALBERTI SERVESTA-
ANHALT.

Ad diem 28. Septembris,
Hori & loco consuetis.
Seneca in Epist. 72. ad Lucill.
Philosophiæ nullum tempus satis magnum: etiam si à pueritiâ
usq; ad longissimos ævi nostri terminos protendatur.

VVITTEBERGÆ,
Anno
AVrea paX reDeat, pereant CertaMina, IesV!
Formis Gormannianis.

1622 3

36